

Allvarsord och raljeri : Små försök i poesi

Karlstam, Jakob,

81 A Br.

Witt. Sv.
(Poi)
o

Allvarsord och Raljeri

Små försök i poesi

af

Jakob Karlstam

Karlstad 1904
Karlstads-Tidningens A.-B. tryckeri

Allynsford and Keston

1881

John Keston

Dalby.

Att Dalby är, det kan man säga,
En fin, idyllisk landtkommun
Och här är godt en hydda äga,
Just lagom stor för sig och frun.

Inga jernvägståg, som rulla,
Nej, trygg man går sin bana här,
Och inga "grabbar" öfverst fulla
Som vålla oss ett dugg besvär.

Ingen lönkrog existerar,
Fast spirituosa posten för
Och ingen köpman levererar
Oss bayerskt bier, fast Svea kör.

Ingenting som störer friden
Finnes i vår kära dal
Trots det att svår och ond är tiden,
Som ofta hörs i skrift och tal.

Här finnes allt, som vi behöfva,
Med undantag af mjölk och smör,
Men det är nog att oss bedröfva
Ja rent utaf idyllen stör.

Ifall man får en nutidskrämpa,
Ack så väl att här finns bad-
Och brunnsinrättning, att den dämpa,
Och göra menskan frisk och glad.

Om mer allvarligen man plågas,
Ja, här är doktor och lasarett.
Än apotek då, torde frågas,
Och vi kunna svara: you bet.

I Dalby finnes mycket mera,
Hvarom en främling ej har hum,
Jag ber mitt herrskap observera
Att här är ock sanatorium.

Vidare kan jag berätta
Att här är äfven veterinär,
Och ej hälften sagt är detta
Utaf allt, som nämnvärdt är.

Önskar man att gå till rätta
Så finns tingshus äfven här,
Och alldeles invid detta
Ett litet treffligt häkte är.

Länsmanskontor också finnes
Och bankkontor, hvad sägs om det?
Skall allt jag draga mig till minnes
Det drar ut i oändlighet.

Här finns flere stora sågar,
Jemte snickerifabrik.
Finns det ångbåt någon frågar:
Jo, jo men, här är ren trafik.

Bland båtar "Wingäng" ju bör nämnas
Med dess artige kapten.
Och "Edebäck" ej utelemnas
Och honnör för Elfdalen se'n.

När snart sagt allting förevigas
Så gjorde man ju orätt i
Ifall det skulle ihjeltigas
Vårt tidsenliga faktori.

Det börjar verkligen bli nobelt
Inte annat jag kan förstå,
Ty det är ju rätt schangdobelt
Att ett turisthem finns också.

Och för dem, som landsväg fara
Är ock ställt till bekvämlighet,
Ty här är jernbro öfver "Klara",
Skulle tro att det duger det.

Från socknens trenne postanstalter
Få vi tidningar af alla slag.
Och det ingalunda skralt är
Att posten går hvarenda dag.

Att telefonen man använder
Mycket flitigt, det är klart,
Och utaf allt som sker och händer
Elektriskt ljus vi vänta snart.

Och för ålderdomens dagar
Finns ett "Hem" för fattiga,
Så det är ej skäl man klagar
Då man hafver det så bra.

Vill man också säden mala,
Ja, så finns här kvarnar tre,
Och andlig kost i större skala
Än mången landskommun kan ge.

Förutom kyrkan fin och prydlig
Trenne bönhus finns också,
Och den sak är ganska tydlig
Att de icke tomma stå.

Knappt hundra meter från det ena
Har the Salvation Army ställt
Sitt nya hus att Herren tjena
Och det var ju rysligt snällt.

Ett ordenshus, som man kalla
Af flere skäl ett folkets hus,
Ty det vill öppet stå för alla,
Som verka för att sprida ljus.

Att Dalbyborna ä' patrioter
Jag vill inrymma i min sång,
Ty skyttesaken fått fast fot här
Och eger re'n en paviljong.

Och privata hus sig resa
Så schangtila, att en hvar
Utanpå dem kunna läsa:
Här bor jag som kofvan har.

Vill man ändtligt hustru taga,
En rar och präktig, det förstås,
Behöfves ej ur socknen draga,
Ty prima ämnen finns en gros.

Och få vi jernväg hit med tiden,
Som helt naturligt blir till sist.
Så adjö, farväl med friden!
Men för öfrigt fylld hvar brist.

Om nu till sist man vill 'ta af' en
Bättre bild, än i ord jag ger,
Så hänvisas till fotografen
Och hans fin-fina atelier.

Ja, så har jag då sökt visa
Vårt Dalby och hvad som finns deri,
Naturligtvis är mer att prisa,
Som dock med tystnad gås förbi.

Om

Klyftan.

En klyfta bred och djup jag vet
Den alla tiders mensklighet
Ansett öfverstiglig.
Å ena sidan synes stå
I stort sett endast några få,
Då deremot en riklig
Öfverskådlig skara å
Den andra sidan stått och stå,
Af djupa klyftan skilda.

Och stolta ifrån hög nivå,
De färre sågo ned uppå
Den andra sidans många,
Som surlade och larmade,
Dess läge så dem harmade
Att de i sinnen vrånga
Så hårda ord utslungade,
Så att det riktigt ljungade
I molntyngd atmosfer.

Och klyftan står än bred och djup,
 Dess väggar hvarfvís tornas upp
 Af tidens formationer,
 Naturens gifna lag det är
 Att succesivt det uppåt bär
 Mot högre regioner.
 Och massorna i dunklets natt
 Ha äfven börjat inse att
 Dess sträfvan bör gå uppåt.

De tidens milda vindar, som
 Ha slipat af så småningom
 Rätt många kantigheter.
 Och som förmått att folket ge
 En ny och lefvande idé
 Om rätt- och skyldigheter,
 Förlåt mig om jag orätt har
 Dem nämner jag *föreningar*
 För *idéela syften*.

I dem har skaran blifvit väckt
 Till håg för hvad den förr ej egt,
 För vetande och bildning.
 Och gruppvis nu vid klyftans rand,
 Ej mer med trotsigt knuten hand
 I mörker och förvildning.
 Nej, liksom Österns vise män
 Förtröstansfullt framtågar den
 Ledsagad af sin stjerna

Så ljusnar det allt mer och mer
Och steg för steg allt fler och fler
På denna jättetrappa
Beslutsamt gå, med börda på,
Likt myror, hvilka draga strå,
Som de ej gerna tappa,
Förrän till långt aflägsen stack
De hinna för att bygga, ack!
En stor gemensam boning.

Men de som alltjemt högre stå,
Som förr, på bildningens nivå
På klyftans högre sida,
Ej nu så allmänt blicka ned
Föraktfullt på de djupa led,
Som uppåt långsamt skrida.
Man mer och mer hvarann förstått
Och stor förändring försiggått,
Tack vare tidens vindkast.

Nu rör sig både hög och låg,
Än gruppvis blott, de härnadståg,
Af tiden så beredda,
I parallell mot samma håll,
Med samma tankar, samma mål,
Af samma stjerna ledda
En forskningsresa uti stort,
Ej nord och sydpol, ej blott ort,
O nej, en verld det gäller.

Här gäller det ett samförstånd,
Här bildas skall den största fond,
Som världen ännu skådat
Här blir ett arbetsföretag,
Det aldra största — hvad vet jag,
Men så är dock bebådat.
Se, klyftan med dess ättestup
Står visserligen bred och djup,
Men skall bli öfverstiglig.

Nu sökes just en lämplig plats
För denna goda föresats,
Att öfver klyftan bygga
Af aldra bästa material,
Med Kärleken som kapital
En trafikabel brygga,
Der människorna kunna nå
Hvarandra. till hvarandra gå
Till ömsesidig båtnad.

Ja, möjligheter gifvas här
För den som andligt hungrig är
Och till förkofran åtrår.
Om stigen ock blir wödosam,
På denna bro sig stappla fram
Af mötande han undfår
Till lifs en smula då och då,
Och kan ej ärans höjd han nå,
Så är det likväl lyckligt.

Men den, som möter och går ned
Till kroppsarbetarns djupa led,
Att ljus åt dem förläna,
Han fyller väl sin pligt, sitt kall,
Ty skrifvet står: "Den högste skall
Ock alla, alla tjena".
Hans goda namn skall bli omhöljt
I oförvansklig gloria.

Den *goda viljan* är den bro
Som öfver klyftan bygger, o!
Skall verket snart stå färdigt?
Att med gemensam hjälp och kraft,
Med makt, som menskan förr ej haft
Skall gudsbelätet värdigt,
All sjelfviskhet och barbari,
Okunnighet och klasshat i
Den djupa klyftan störta.

Jonkens frieri.

Jag sjunga vill en ynkelig sång
Om Jonkens bittra rön,
Uppå sin friarfärd en gång
Till lilla fästermön.
Om hur det allt igenom gick
Och hur till sist han korgen fick
Traderall-lall-lall, faderall-lall-lall,
För fyll och uselhet.

Jo, saken var nu nemligt den,
Att sent en lördagskväll
Han skulle till sin lilla vän,
Sitt hjertas karamell.
Och Jonken i och för den skull
På vägen söp sig dödligt full.
Traderall-lall-lall, faderall-lall-lall,
Just för att få kurage.

Men uti fyllan Jonken går
Dit som han aldrig tänkt.
När han på morgonen uppstår
Så sur och genomdränkt.
Hvad får han se, om icke han
Just vaknat uti svinstian.
Traderall-lall-lall, faderall-lall-lall,
Och hu, så han såg ut.

En man så full att han ej vet
Hvar katten han tar in.
Och så till råga uppå det
Förvexlar vännen sin
Med grannens so, exempelvis,
Han är långt sämre än en gris.
Traderall lall-lall, faderall-lall-lall,
Och det för fyllas skull.

Nu frågar sig hans lilla vän.
När hon hans slarf förnam:
Skall han förbli min Jonke än?
O, nej det vore skam!
Och nästa lördagskväll han kom,
Han med en korg fick vända om.
Traderall-lall-lall, faderall-lall-lall,
Allt för sitt fylleri.

Och vore väl en flicka jag,
Så aldrig, tro ni mig,

För dylig gök jag fick behag,
Som så nedsölar sig,
Att han i fyllan delar bädd,
Uff — med en so, man kan bli rädd.
Traderall-lall-lall, faderall-lall-lall,
För fyll och uselhet.

Stanna i Sverige.

O, hören äkta männer
Ett ord så godt som två,
Och äfven ungersvenner
Ack, gifven akt uppå:
Må ingen man försvinna
Från hustru eller ock fästekvinna.

Om du har gått och lerka
Dig till en kvinnas hand,
Res aldrig till Amerika
Ell' något annat land,
Ifrån din arma kvinna,
Som olycklig mände sig finna.

Ty åren bli förspillda
I ångst och obehag,
Och lefva ifrånskilda
Står ej i Mose lag.
Så strida tårar rinna
Från mången olyckliger kvinna.

Det kan man också tänka
 Hur svårt det vara må,
 Att lefva som en änka
 Och ej är det ändå.
 Hon mände sig då tvinna,
 Den arma olyckliga kvinna.

Svårt är nog sammanlefva
 Då man utfattig är,
 Men Adam med sin Eva
 I brist på bröd — åt bär,
 Och båda vordo "stinna".
 Ja, Eva du anspråkslösa kvinna.

Med litet låt dig nöja,
 Blott du är frisk och stark,
 Så kan du väl uppröja
 En fläck på fädrens mark,
 Och sens moral, vi finna:
 Håll af i klar och mulen dag din kvinna.

Om se'n du orkar mera,
 Bygg hus der du kan bo,
 Och deromkring plantera
 Små träd och buskar, o!
 Af kärlek mände brinna
 Din egen, lilla lyckliga kvinna.

Och plöja, så och skära
 Och ge dig ingen ro
 Förrän du kan lifnära

En liten rödlätt ko,
Så mor får smör i "kinna" *
Och hon blir en lyckliger kvinna.

Och slutligt är ej illa
Om du på fädrens vis
Dig köper huspostilla
Till nödig själaspis,
Ty människa, besinna:
Din afgangsdag skall slutligen upprinna.

Och nu så vill jag sluta
Med en uppriktig bön,
Att ingen må förskjuta
Sitt arma kvinnokön.
Ej sällhet står att vinna
Förutan en genomlycklig kvinna.

* Kinna = kärna.

S' litta vis' på Dalbimal.

Kôrs i Krestenhamn, se myttje snö — san,
Schyggarstöran synnes nu menö — san,
 Eller skömt tå sola,
 Kallt å blåst frå' norla,
A på hele vintern ingen tö — san.

Men nock e fell dette rent förill — san,
Allri får en stacker sôm en vill — san,
 För nock kan en tyttjy
 Dette blir förmyttjy,
Liggen in en blir liksôm e sill — san,

Nä, nu bli dä bå' te frys å svält — san,
Dä ä' int' gödt å ligg' i snön å vält' — san.
 Int' ska' di ros' marten,
 Sôm på tömmerskatan
Trôdd nôr hun'ra di skull' tjen' se snällt — san.

Ändå skull' dä int' ha vôr na nô' — san,
 Om di int' ha lagt nô'n tôll på brö' — san,
 Men protäcksjonistan
 Di regärer riksdan,
 Å ve får fell lef på hack å strö — san.

Ja, gunås för den, sôm fatti e — san,
 Han får rektet vet' att han e te — san,
 Aller vart å môcke,
 Int förstår han tocke
 Utta pänga, hva dä lik sä dä — san.

För att int' mi' vis' ska' bli förlang — san
 E fell bäst å slut' för denne gang — san.
 Int' bli dä nô bätter
 Tå je sitt' å trätter,
 Je sôm fatti e å utta rang — san.

Dä' ä' se trifle s'att.

Dä' ä' se trifle å kom ihop så å fäste,
Ja dä' ä' blankt s'att en kunn omfamne si' näste.
Å tôcker kraker, sôm tvinnt å sörst sä förlamen
Får her e salve för bære själ å lekamen.

∴ Som tratt-te lutteli, litte-latt. ∴
D' ä' så trifle s'att.

Ja, dä' ä' trifle för bå di gammal å ongan,
Å hör på'n Kal-san, han e int allsämst te sjong han.
Fast dä' förstår sä, att desse pøjkan å jäntan,
Di sjong fell bätter, dä va fell int te å vänt-an.

∴ Som tratt-te lutteli, litte-latt. ∴
Dä' ä' så trifle s'att.

Tänk, hör på speling tur trôner å instrumenter,
Å sitt å sneggel på tôcker skrôfvacker jänter,
Änskönt en inte kan täntji säj te å få dôm,
Så e dä' trifle te vär i närheta tå dôm.

∴ Som tratt-te lutteli, litte-latt. ∴
Dä' ä' så trifle s'att.

Dä' ä' te må, se myttjy en nônsinga ôrker,
Ä 'n ôrker myttjy da sôm en får se 'n int' tôrker,
Ä tal ôm tôrking dä ä nô 'n slätt int' behöfver,
För te å kaffe, dä får en s'att dä rinn öfver.

Go'tämplar-fästan, di e da rent ubeskriflen,
Je våger hätta dä finns int' fäster se triflen,
Ä hôcken e fell, sôm int' vill bli en go'tämplar,
Ä gå för di anner mä' slicker häfti exemplar.
.: Som tratt-te lutteli, litte-latt .:.
Dä' ä' se trifle s'att.

